

Колесник Олена<https://orcid.org/0000-0002-0597-6489>

Доктор культурології, доцент,
професор кафедри філософії та культурології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: elenakolesnyk2017@gmail.com

Столяр Марина<https://orcid.org/0000-0002-7643-3027>

Доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії та культурології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: stolar61@ukr.net

ВНЕСОК КАФЕДРИ ФІЛОСОФІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ У СТАЛИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Метою даного дослідження є узагальнення інформації щодо здобутків кафедри філософії та культурології НУЧК. Для досягнення цієї мети було проведено докладний розгляд результатів діяльності кожного викладача даного структурного підрозділу Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка за основними напрямками навчальні, наукової та організаційної роботи.

Методологія. Методологічною основою даного дослідження є проблемно-історичний та компаративний підходи. Методи дослідження включають аналіз наукових та науково-публіцистичних текстів, а також звітів щодо методичної, організаційної та виховної діяльності членів кафедри, матеріали з преси та цифрових мас-медіа.

Наукова новизна дослідження полягає в створенні першого в історії Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка системного узагальнення педагогічного, наукового, методичного, організаційного, виховного та культурно-просвітницького доробку співробітників кафедри за понад 30-річний період її діяльності.

Висновки. Кафедра філософії та культурології НУЧК імені Т. Г. Шевченка має понад як 30-річну історію. Методологічним кредо кафедри є вивчення філософських, естетичних теорій та ідей в контексті конкретних культур, в межах яких відбувається діалог філософії з міфологією, наукою, релігією, мистецтвом. Кожного року кафедра виступає організатором чи співорганізатором міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських наукових конференцій. Члени кафедри за останні 5 років виграли та реалізували чотири міжнародні проєкти. На кафедрі працюють гуртки, діють Міжнародний міжпредметний клуб, молодіжний аматорський театр «EX LIBRIS», проводяться екологічні заходи.

В результаті проведеного збирання та систематизації матеріалу можна підсумувати, що кафедра філософії та культурології здійснила і продовжує продукувати чималий внесок у сталий розвиток Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Це стосується усіх основних форм роботи: наукової, методичної, організаційної, культурно-просвітницької.

Із 17 цілей сталого розвитку, визначених ООН, діяльність викладачів кафедри має безпосереднє відношення до 7. Як і варто було чекати, найбільш безпосереднім чином реалізуються такі цілі як: 4 – Якісна освіта, та 17 – Партнерство заради сталого розвитку. Проте, в процесі педагогічної, наукової, організаційної, виховної та культурно-просвітницької діяльності, викладачі кафедри вносять доробок в реалізацію також таких цілей як: 3 – Міцне здоров'я і благополуччя (зокрема, в психологічному аспекті), 5 – Гендерна рівність, 11 – Сталий розвиток міст і громад, 15 – Захист та відновлення екосистем суші.

Колектив кафедри продовжує активну роботу в складних умовах війни. Сподіваємося, що його наступні досягнення продовжать закладені традиції та стануть предметом майбутніх наукових досліджень.

Ключові слова: Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, кафедра філософії та культурології, цілі сталого розвитку.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. 325-річний ювілей Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка є нагодою для узагальнення та осмислення досвіду, набутого в межах роботи різних структурних підрозділів цього закладу. У даному випадку йдеться про доробок співробітників кафедри філософії та культурології, яка постає в якості не тільки навчальної одиниці, але й центру наукових досліджень та осередку культурного життя не лише обласного, але й загальноукраїнського масштабу.

Як відомо, ООН прийняла план дій, розрахований на 15 років (2016–2030), спрямований на оптимальний розвиток країн світу в їхньому взаємозв'язку. Виділено 17 цілей та 169 задач сталого розвитку, які безпосередньо пов'язані не лише з цілями прогресу, але й виходять з мети виживання людства. Професійна діяльність викладачів закладів вищої освіти має безпосереднє відношення до досягнення деяких із цих цілей, що й буде продемонстровано на прикладі однієї із стабільно успішних кафедр Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. У зв'язку зі специфікою даного дослідження, його джерельною базою виступають, перш за все, публікації членів кафедри. Дана стаття виступає в якості рефлексії щодо проведеної роботи. В якості таких джерел виступають наукові статті, монографії та навчально-методичні посібники таких як Т. Андрійчук, М. Богуна, М. Каранди, А. Кислого, О. Колесник, В. Личковаха, С. Машенка, М. Ольховик, В. Пуліної, М. Столяр, А. Царенка, Л. Чорної, О. Чорного та інші.

Формулювання мети статті. Метою даного дослідження є узагальнення інформації щодо здобутків кафедри філософії та культурології. Для досягнення цієї мети було проведено докладний розгляд результатів діяльності кожного викладача даного структурного підрозділу Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка за основними напрямками навчальні, наукової та організаційної роботи.

Методи та методологія дослідження. Методологічною основою даного дослідження є проблемно-історичний та компаративний підходи. Методи дослідження включають аналіз наукових, науково-методичних та науково-публіцистичних текстів, а також звітів про методичну, організаційну та виховну діяльність членів кафедри, матеріали преси та цифрових мас-медіа.

Наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає в створенні першого в історії Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка системного узагальнення педагогічного, наукового, методичного, організаційного, виховного та культурного-просвітницького доробку співробітників кафедри філософії за понад 30-річний період її діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Історія кафедри філософії та культурології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка розпочалась у червні 1990 р. Саме тоді було утворено кафедру етики, естетики та культурології. У 2001 р. її було перейменовано у кафедру філософії та культурології. Від початку свого існування і дотепер вона залишається єдиною в Чернігівській області кафедрою відповідного профілю. Методологічним кредо кафедри є вивчення філософських, естетичних, культурологічних теорій та ідей в контексті цивілізаційного підходу на ґрунті взаємодії національних і загальнолюдських культурних чинників.

Засновником кафедри став доктор філософських наук, професор Володимир Личковах (завідувач кафедри з 1990 по 2011 р.). Цей знаний науковець та організатор наукових досліджень у галузі естетики значною мірою посприяв формуванню творчого, науково потужного колективу філософів, естетиків, культурологів, готуючи фахівців для кафедри в аспірантурі з естетики, яку закінчили нинішні доктори наук Олена Колесник, Андрій Царенок, кандидати наук Марина Каранда, Марина Ольховик, Вікторія Пуліна, а також численні фахівці, які працюють в інших ЗВО.

Метаодерне за сутністю естетичне кредо професора Личковаха, зокрема його творче прийняття різних думок і течій на ґрунті універсалізму сприяли збагаченню філософського дискурсу, урізноманітненню філософської та естетичної проблематики науковців кафедри. Так В. Личковах одним з перших в Україні почав розробляти таку галузь, як етнокультурологія, досліджуючи, зокрема, культурну регіоніку Чернігово-Сіверщини [5]. Ці розробки, а також інші його роботи [4; 6] мали методологічне значення для ствердження даного напрямку філософських, культурологічних та мистецтвознавчих досліджень.

На кафедрі філософії та культурології певний час працювали представники іншої чернігівської філософської школи, яку очолював професор Володимир Шевченко (1940–2006). Його учнями можна вважати доктора філософських наук, професора Олександра Чорного, кандидатів філософських наук, доцентів Ларису Чорну, Олену Тютюнник, Ірину Соломаху. Філософська школа професора В. Шевченка зосередила свою увагу і продовжує спеціалізуватися на вивченні української історії філософії. Особливо цінним є вивчення сучасними аспірантами-філософами наукового спадку представників київської філософсько-антропологічної школи.

Також на кафедрі філософії та культурології багато років викладав відомий в Україні релігієзнавець, дослідник історії української філософії, кандидат філософських наук Станіслав Машенко. Здійснюючи свої дослідження переважно в річищі діалектико-матеріалістичної методології, він значною мірою вийшов за її межі на ґрунті етноцентризму та сучасного теоретичного релігієзнавства. Результатом його тривалої роботи стала низка праць, присвячених життю та творчості видатних українських мислителів [7; 8; 9].

Київську філософську школу на кафедрі представляють доктор філософських наук, професор Марина Столяр та кандидат філософських наук, доцент Микола Богун Науковими керівниками та інтелектуальними натхненниками їхніх досліджень були професори Київського університету та Інституту філософії НАН України імені Г. С. Сковороди Мирослав Попович та Сергій Кримський. Зокрема, академік М. Попович своєю роботою «Червоне сторіччя» надихнув Марину Столяр досліджувати крипторелігійні виміри радянської цивілізації, які дозволили цій формі державного устрою проіснувати понад 70 років, не зважаючи на економічну неспроможність відповідного варіанту соціалізму. Продовженням її книги «Релігія радянської цивілізації» [11] стала монографія «Радянська сміхова культура» [12], в якій на прикладах конкретних артефактів та сміхових практик виявляються моменти опозиції владі та її легітимації з боку сміхової культури. У цьому дослідженні проаналізовано причини динаміки форм сміхової культури та виявлено чітку симетрію між ідеологемами тоталітарного режиму та його сміховими десакаралізаціями. Відтак, метаодерністська ціннісна парадигма професора В. Личковаха зробила можливою творчу співпрацю

представників різних філософських шкіл і парадигм, що не могло не сприяти результативності їхніх наукових пошуків.

У липні 2006 р. загальноуніверситетська кафедра філософії та культурології стала структурним підрозділом філологічного факультету, що відкрило нові обрії наукового діалогу філософів, культурологів та філологів. Зокрема, на перетині філософських та філологічних дисциплін виконуються бакалаврські і магістерські роботи з культурології, філософії культури, релігієзнавства, історії зарубіжної літератури, написанням яких керують співробітники кафедри.

Усього за роки керування кафедрою професором В. Личковахом було захищено 14 кандидатських дисертацій (А. Адрюг, Т. Андрійчук, О. Величко, Н. Доній, М. Каранда, О. Колесник, М. Ольховик, О. Пономаревська, В. Пуліна, Л. Усікова, А. Царенок, Л. Чабак, С. Явоненко, О. Явоненко).

З 2010 р. науково-педагогічний колектив кафедри філософії та культурології очолює доктор філософських наук, професор М. Столяр. За цей час на кафедрі було захищено 5 докторських (А. Кислий, О. Колесник, М. Столяр, А. Царенок, О. Чорний) та 2 кандидатські дисертації (К. Богун та А. Волинець). Доктори філософських наук М. Столяр та А. Царенок отримали вчене звання професора.

З нагоди 25-річного ювілею кафедри філософії та культурології та 300-річчя преставлення засновника Чернігівського колегіуму Іоанна Максимовича в жовтні 2015 р. була проведена Всеукраїнська науково-теоретична конференція «Релігія. Філософія. Культура». Кожного року кафедра виступає організатором чи співорганізатором міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських наукових конференцій. Зокрема, щовесни на факультеті проводяться Міжнародна конференція «Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти», а також Всеукраїнська науково-практична конференція молодих науковців і студентів «Філософія, філологія, культура, освіта: слово молоді». З 2023 р. їхньою організацією в якості заступника декана філологічного факультету опікується професор Олена Колесник

Лише за останні 5 років членами кафедри було надруковано 2 розділи колективних монографій, а також 10 наукових статей, які індексуються в міжнародних базах даних Scopus або Web of Science.

Монографія А. Царенка «Агонія звіра. Досвід історіософського осмислення агресивних політичних режимів» [14] посіла друге місце на конкурсі «Краще видання 2023 року», який щорічно проводить ГО «Національна академія наук вищої освіти України». Треба зазначити, що сфера наукових інтересів проф. А. Царенка є достатньо широкою. Зокрема він є автором досліджень у царині релігієзнавства, естетики та історії вітчизняних філософських традицій, приділяє увагу й історіософській проблематиці [13].

Доктор культурології О. Колесник з 2019 по 2023 р. брала участь у роботі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (ГЕР 03).

У 2018–2025 рр. на кафедрі діяла ОП 034 Культурологія другого (магістерського) рівня вищої освіти (гарант О. Колесник). Магістратура успішно пройшла акредитацію та підготувала низку спеціалістів з культурології, які працюють в різних сферах культури в Чернігові. Протягом роботи за цією ОП викладачі кафедри розробили низку авторських навчальних курсів. За деякими з них були видані методичні посібники. Зокрема, тема дисертаційного дослідження О. Колесник [3] стала основою для розробки унікального в Україні курсу «Культурологічна інтерпретологія», з якого був виданий курс лекцій [1].

Члени кафедри за останні 5 років виграли та реалізували чотири міжнародних проекти:

1) Міжнародний науково-педагогічний проект «European Antitotalitarian Practices», який отримав грантову підтримку за програмою Еразмус+, напрямом ЖАН МОНЕ на 2018–2021 рр. (науковий керівник проекту М. Столяр; учасники – К. Богун, М. Каранда, О. Колесник, М. Ольховик).

2) Міжнародний науково-педагогічний проект NETTING – 101127022 – GAP-101127022, який отримав грантову підтримку за програмою Еразмус+, напрямом ЖАН МОНЕ (2023–2026 рр.). В проекті активну участь бере М. Ольховик.

3) Грантова програма «Інфомедійна грамотність: навчись сам – навчи інших» (2021 р.) за участі М. Ольховик.

4) Міжнародний проект «Вивчай та розривай: інфомедійна грамотність», що реалізується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольства Великої Британії та США в Україні у партнерстві з Міністерством освіти і науки України й Академією Української Преси; грантова угода № FУ21-L2D-Ed-FAA-CHE (грудень 2021р.) за участі М. Ольховик.

Участь викладачів, студентів, а також учнів ЗОШ Чернігова та регіону в цих міжнародних проектах сприяє: поглибленню знань про культуру Європи та її провідні цінності; поінформованості широкої громадськості регіону через ЗМІ про можливості наукової та педагогічної співпраці з країнами ЄС, оскільки учасники проектів діляться своїм досвідом із викладачами університетів міста, магістрантами філологічного та психолого-педагогічного факультетів; вчителями ЗОШ; із широкою громадськістю; поглибленню зацікавленості культурою ЄС та науковими дослідженнями з євротематики (магістерські проекти, наукові розвідки студентів; творчі конкурсні роботи школярів, наукова робота викладачів з відповідної проблематики); вихованню критичного мислення та формуванню навичок, які допомагають споживачам інформації бути свідомими і відповідальними у питаннях забезпечення інфогієни.

Реалізація цих проектів передбачала проведення декількох міжнародних конференцій, регіональних круглих столів, видання низки навчально-методичних посібників, наукових статей за тематикою проектів. У межах Міжнародного науково-педагогічного проекту «European Antitotalitarian Practices» О. Колесник видала монографію «Король Лір: міф і трилер» [2], в якій вона своєю унікальною інтерпретацією (на основі глибинного аналізу першоджерел) актуалізувала трагедію Шекспіра в контексті загальних процесів європейської та світової культури, а також українських політичних подій першої чверті XXI ст.

З метою активізації наукової мобільності студентів, аспірантів та викладачів М. Столяр спільно з представниками Університету імені Яна Кохановського (м. Кельце, Польща) бере участь в освітньо-

науковому проєкті «Школа відкритого розуму». Робота «Школи» триває з 2022 р. дотепер. Вона складається із двох частин: весняно-літньої сесії (онлайн) і літньо-осінньої сесії (офлайн). Остання відбувається в Польщі, безпосередньо в Університеті імені Яна Кохановського коштом сторони, яка приймає українських викладачів, студентів, аспірантів. У Міжнародній міжпредметній зустрічі в Польщі беруть участь студенти, доповіді яких на весняній сесії були найбільш глибокими і цікавими з наукової точки зору. Школа вчить по-справжньому захищати свою роботу в ігровій ситуації посиленої критики і формує стресостійкість майбутніх науковців.

При кафедрі з 2020 р. діє Міжнародний міжпредметний клуб «Cu-club». (науковий керівник і організатор – М. Столяр). За п'ятирічний період діяльності в роботі клубу взяли участь провідні філософи та культурологи України, Польщі, а також діячі культури Німеччини та Австрії. Найвний жанр пропонує короткі, цікаві, яскраві, інколи провокативні в науковому плані виступи з наступним обговоренням. Метою клубу є знайомство з провідними представниками гуманітарних наук України та Європи, їхніми дослідженнями та гіпотезами. Діяльність клубу сприяє забезпеченню сталого професійного розвитку випускників гуманітарних спеціальностей університету, зокрема культурологів, філософів, філологів.

Також при кафедрі з 2021 р. діє науковий гурток «Культури світу», керівником якого є кандидат філософських наук, доцент В. Пуліна. В результаті її діяльності понад 30 студентів регулярно беруть участь у культурних проєктах і наукових конференціях. Теми, якими займаються студенти в науковому гуртку, переростають у курсові та магістерські роботи.

З січня 2014 р. при кафедрі філософії та культурології діє молодіжний аматорський театр «EX LIBRIS», художнім керівником якого є доцент М. Каранда, яка до того ж є автором двох драматургічних збірок. У репертуарі кожного сезону є вистави з циклу «Життя видатних людей» (Леся Українка, Людвиг ван Бетховен, Олександр Довженко), «Ігри у класици» (інсценізація творів Р. Бредбері, О. Генрі, Дж. Селінджера, С. Цвейга); «Соціальний нерв» (вистави про сімейні проблеми, булінг, ПТСР у ветеранів війни) та «Мотиватори для малечі». Колектив має досвід читок і постановок за творами сучасних авторів, таких як Валерій Герасимчук, Наталка Ворожбит, Неда Неждана, Філіп Дік. У співпраці з професійними митцями міста колектив виконав проєкт «Соціальна творчість театру EX LIBRIS: свобода від наркотиків» за підтримки міського бюджету участі на 2019–2020 рр. Також театр виконав проєкт «Мода на добре мистецтво» за фінансової підтримки Швейцарського бюро із розвитку культури в Україні (2017–2018 рр.). Творчий колектив показав понад 30 вистав, завдяки гастролям відвідав більше 10 міст. Декілька випускників пов'язали своє життя з професійним театром.

Оскільки робота над постановкою класичних та авангардних творів мистецтва вимагає значної наукової підготовки, на кафедрі виник мистецтвознавчий науковий гурток під керівництвом доцента М. Каранди. У межах діяльності цього гуртка було проведено презентацію дослідження колядок народів світу в історичному музеї імені В. Тарновського (січень 2023 р.); написано і поставлено драму «Маузер та маки» про життя та вбивство більшовиками видатного художника О. Мурашка (лютий-березень 2024 р.); проведено мистецтвознавчу екскурсію культурними закладами Чернігова (травень 2023 р.); вивчено творчість Дж. Селінджера. Разом з журналісткою О. Мелашенко та психологом І. Чистенко було проведено три арт-терапевтичні заходи (серпень, жовтень та листопад 2023 р.) для мешканців Чернігова. Гурток дослідив образи Діда Мороза та Святого Миколая, на основі чого була створена казка-інтеракція «Як лисички Святого Миколая шукали» та інші заходи.

Ще один клуб, який до 2025 р. діяв при кафедрі з ініціативи М. Каранди, має назву «Твій творчопис». Члени клубу (переважно студенти-філологи та магістранти-культурологи) готували виступи на наукових конференціях, виступали із власними віршами в закладах культури міста Чернігова, писали авторські пісні, створювали сценарії, писали оповідання. Зокрема магістрант ОП 034 Культурологія В. Яковенко переміг у I-му Обласному Фестивалі-конкурсі імені Петра Зуба у номінації «Декламація» (листопад 2024 р.).

Під керівництвом М. Столяр було організовано і проведено низку заходів екологічного спрямування за участі студентів природничого та філологічного факультетів, магістрантів-культурологів, учнів ЗОШ та викладачів кафедри філософії та культурології. Перша серія акцій мала назву «Полювання на Смітька», метою було очищення лісу біля житлового масиву Масани. Низка заходів у межах другої акції отримала назву «Поверни лісу квіти!». В результаті цих акцій було очищено декілька гектарів лісу та висаджено декілька сотень підсніжників та пролісок. Така діяльна увага до екологічної культури має безпосереднє відношення до однієї із цілей сталого розвитку.

Викладачі кафедри регулярно виступають на радіо, у ЗМІ з популяризацією гуманітарних знань та виступами на актуальну для суспільства тематику.

Незважаючи на інтенсивну науково-методичну, виховну роботу, на помітні теоретичні досягнення в галузях філософії, естетики, культурології та релігієзнавства, викладачі кафедри постійно підвищують рівень своєї кваліфікації, а також отримують додаткові спеціальності, що відповідає динаміці сучасної освіти, яка під керівництвом МОН постійно підвищує та змінює вимоги до викладачів вищої школи. Доктор філософських наук М. Столяр отримала другу вищу освіту рівня «магістр» за спеціальністю «Англійська мова і література»; доктор філософських наук А. Кислий отримав диплом магістра фізичної культури та спорту (спеціальність: «Фізична культура і спорт»); кандидат філософських наук М. Ольховик отримала другу вищу освіту рівня «магістр» за спеціальністю «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)»; кандидат філософських наук М. Каранда також отримала другу вищу освіту рівня «магістр» за спеціальністю «Філологія», спеціалізація «Українська мова та література».

Професори А. Кислий, О. Колесник та М. Столяр отримали дипломи дійсних членів (академіків) Академії політико-правових наук України. М. Столяр є членкінею Конгресу Літературів України. Окрім наукових та науково-методичних праць вона написала три збірки казок для дітей, одна з яких («Зимові

пригоди») [10] має цілеспрямований антифобіальний зміст для дітей і дорослих в умовах війни. Всі працівники кафедри є членами Українського Філософського Фонду, а професор М. Столяр є головою регіонального відділення цієї організації. Кафедра активно співпрацює з Інститутом філософії НАН України імені Г.С. Сковороди, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв, університетами та закладами культури Польщі, Італії, Литви.

Висновки та перспективи. В результаті проведеного збирання та систематизації матеріалу можна підсумувати, що Кафедра філософії та культурології зробила і продовжує робити чималий внесок у сталий розвиток Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Це стосується усіх основних форм роботи: наукової, методичної, організаційної, культурно-просвітницької.

Із 17 цілей сталого розвитку, визначених ООН, діяльність викладачів кафедри має безпосереднє відношення до 7. Як і варто було чекати, найбільш безпосереднім чином реалізуються такі цілі як: 4 – Якісна освіта, та 17 – Партнерство заради сталого розвитку. Однак, в процесі педагогічної, наукової, організаційної, виховної та культурно-просвітницької діяльності, викладачі кафедри вносять доробок в реалізацію також таких цілей як: 3 – Міцне здоров'я і благополуччя (зокрема, в психологічному аспекті), 5 – Гендерна рівність, 11 – Сталий розвиток міст і громад, 15 – Захист та відновлення екосистем суші.

Колектив кафедри продовжує активну роботу в складних умовах широкої війни. Сподіваємося, що його наступні досягнення продовжать закладені традиції та стануть предметом майбутніх наукових досліджень.

References

1. Колесник О. С. Вступ до культурологічної інтерпретології. Курс лекцій. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. 268 с.
Kolesnyk O. S. (2017). Vstup do kulturolohichnoii interpretolohii. Kurs leksii [An introduction to the Culturological Interpretology. Lectures]. Chernihiv, Desna, 268 p. [in Ukrainian].
2. Колесник О. С. «Король Лир»: миф и триллер. Чернігів: Десна Поліграф, 2018. 568 с.
Kolesnyk O. S. (2018). «Korol Lir»: Mif i Triller [«King Lear»: Myth and Thriller]. Chernihiv, Desna Poligraf. 568 p. [in Russian].
3. Колесник О. С. Феномен інтерпретації в художній культурі: монографія. Київ: НАКККіМ, 2014. 265 с.
Kolesnyk O. S. (2014). Fenomen interpretatsii v khudozhnii kulturi [Phenomenon of Interpretation in the Artistic Culture]. Kyiv, NAKKKiM, 268 p. [in Ukrainian].
4. Личковах В. А. Від Фауста до Леверкюна: Вступ до неklasичної естетики: Лекції з філософії сучасного мистецтва. Чернігів: ЧОШПО, 2002. 181 с.
Lychkovakh V. A. (2002). Vid Fausta do Leverkuna: Vstup do neklasychnoi estetyki [From Faust to Leverkuhn: Introduction to the Non-classical Aesthetics]. Chernihiv, ChOIPPO, 181 p. [in Ukrainian].
5. Личковах В. А. Некласична естетика в культурному просторі XX – поч. XXI століть. Київ: НАКККіМ, 2011. 224 с.
Lychkovakh V. A. (2011). Neklasychna estetyka v kulturnomu prostori XX – pochatku XXI stolit [Non-classical Aesthetics in the cultural space of XX – early XXI ct]. Kyiv, NAKKKiM, 224 p. [in Ukrainian].
6. Личковах В. А. Філософія етнокультури. Теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури. Київ: Вид. ПАРАПАН, 2011. 196 с.
Lychkovakh V. A. (2011). Filosofia etnokulturi. Teoretiko-metodolohichni ta estetychni aspekni istorii ukrainskoi kulturi [the Philosophy of Ethnic culture. theoretical and methodological aspects of History of Ukrainian culture]. Kyiv, Parapan, 196 p. [in Ukrainian].
7. Машченко С. Т. Любов до мудрості і віра. Чернігів: РВК Деснянська правда, 2006. 176 с.
Mashchenko S. T. (2006). Lubov do mudrosti i vira [Love of wisdom and faith]. Chernihiv, Desnianska pravda, 176 p. [in Ukrainian].
8. Машченко С. Т. Українські мислителі XVII – XVIII століть на Чернігово-Сіверщині. Чернігів: Чернігівські обереги, 2003. 155 с.
Mashchenko S. T. (2003). Ukrainski myslyteli XVII – XVIII stolit na Chernihovo-Sivershchyni [Ukrainian thinkers of XVII – XVIII ct. in Chernihiv-Syverski Region]. Chernihiv, Chernihivski oberehi, 155 p. [in Ukrainian].
9. Машченко С. Т. Філософські обрії Олександра Довженка. Чернігів: Чернігівські обереги, 2004. 124 с.
Mashchenko S. T. (2004). Filosofski obrii Oleksandra Dovzhenka [Philosophical Horizons of Oleksandr Dovzhenko]. Chernihiv, Chernihivski oberehi, 124 p. [in Ukrainian].
10. Столяр М. Зимові пригоди. Київ: Стилос, 2022. 75 с.
Stoliar M. (2022). Zymovi pryhodi [Winter Adventures]. Kyiv, Stylos, 75 p. [in Ukrainian].
11. Столяр М. Религия советской цивилизации. Київ: Стилос, 2010. 178 с.
Stoliar M. (2010). Relihia sovetskoii tsivilizatsii [the Religion of the Soviet Civilization]. Kyiv, Stylos, 178 p. [in Russian].
12. Столяр М. Советская смеховая культура. Київ: Стилос, 2011. 304 с.
Stoliar M. (2011). Sovetskaia smekhovaia kultura [Soviet Laughter Culture]. Kyiv, Stylos, 304 p. [in Russian].
13. Царенок А. Эстетико-аскетичні традиції Візантії в історії християнської культури. Чернігів: Десна поліграф. 2017. 328 с.

Tsarenok A. (2017). Estetyko-asketychni tradytsii Vizantii v istorii khrystianskoi kulturi [Byzantine Aesthetical-ascetic Traditions in the History of Christian Culture]. Chernihiv, Desna poligraf, 328 p. [in Ukrainian].

14. Царенко А. Агонія звіра. Досвід історіософського осмислення агресивних політичних режимів. Суми: Університетська книга, 2023. 104 с.

Tsarenok A. (2023). Agonia zvira. Dosvid istoriosofskoho osmyslennia agresyvnnykh polytychnnykh rezhymiv [the Agony of the Beast. An Attempt of the Historiosophic Study of the Aggressive Political Regimes]. Sumy, Universytetska knyha, 104 p. [in Ukrainian].

Kolesnyk Olena

<https://orcid.org/0000-0002-0597-6489>

Doctor hab. of Cultural Studies, Associate Professor,
Professor of the Department of Philosophy and Cultural Studies,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: elenakolesnyk2017@gmail.com

Stoliar Marina

<https://orcid.org/0000-0002-7643-3027>

Doctor hab. of Philosophy, Professor,
Head of the Department of Philosophy and Cultural Studies,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: stolar61@ukr.net

CONTRIBUTION OF THE DEPARTMENT OF PHILOSOPHY AND CULTURAL STUDIES TO THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF T.H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»

The purpose of this study is to summarize information on the achievements of the Department of Philosophy and Cultural Studies. To achieve this goal, a detailed review of the results of the activities of each teacher of this structural unit of T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» was conducted in the main areas of educational, scientific and organizational work.

Methodology. The methodological basis of this study is the problem-historical and comparative approaches. The research methods include the analysis of scientific and scientific-journalistic texts, as well as reports on the methodological, organizational and educational activities of the department members, materials from the press and digital mass media.

The scientific novelty of the study lies in the creation of the first ever systematic generalization of the pedagogical, scientific, methodological, organizational, educational, and cultural-educational achievements of the employees of the Department of Philosophy and Cultural Studies of T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» over the more than 30-year period of its activity.

Conclusions. The Department of Philosophy and Cultural Studies of T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» has more than 30 years of history. The methodological credo of the department is the study of philosophical, aesthetic theories and ideas in the context of specific cultures, within which a dialogue of philosophy with mythology, science, religion, and art takes place. Every year, the department organizes or co-organizes international, all-Ukrainian and interuniversity scientific conferences. Over the past 5 years, members of the department have won and implemented four international projects. The department has clubs, a youth amateur theater «EX LIBRIS», and conducts environmental events.

As a result of the collection and systematization of the material, it can be concluded that the Department of Philosophy and Cultural Studies of T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» has made and continues to make a significant contribution to sustainable development. This applies to all main forms of work: scientific, methodological, organizational, cultural and educational.

Of the 17 sustainable development goals defined by the UN, the activities of the department's teachers are directly related to seven. As expected, the following goals are most directly implemented: 4 – Quality Education, and 17 – Partnership for Sustainable Development. However, in the process of pedagogical, scientific, organizational, educational and cultural-educational activities, the department's teachers also contribute to the implementation of such goals as: 3 – Good health and well-being (in particular, in the psychological aspect), 5 – Gender equality, 11 – Sustainable development of cities and communities, 15 – Protection and restoration of terrestrial ecosystems.

The department's staff continues its active work in the difficult conditions of the Wide War. We hope that its subsequent achievements will continue the established tradition and become the subject of future scientific research.

Key words: T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», Department of Philosophy and Cultural Studies, sustainable development goals.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2025 р.

Рецензент: доктор філософських наук, професор Андрій Царенко